

N:o 38.

Af herr **Lundeberg m fl.**, *angående ändring af § 71 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen.*

Vid 1905 års riksdag väcktes af hr Chr. Lundeberg m. fl. en motion (n:o 32) af följande lydelse: »Då Riksdagen år 1902, på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning, åtog sig en särskild bevillning, under namn af inkomstskatt, hvilken i riksstaten för år 1903 beräknades till ett belopp af 10,500,000 kronor, infördes i samband därmed i vårt skattesystem en ny princip, den progressiva skattemetoden. Denna princip tillämpning föranleddes af sträfvandet att vid anlitage i allt större utsträckning af den direkta beskattningsformen så rättvist som möjligt afpassa skatten efter de skattdragandes skatteförmåga.

Men denna princip medför på samma gång i tillämpningen, såsom nogsamnt är känt, betydande svårigheter, hvilka icke förefinnas, så länge man rör sig på den proportionella beskattningens område. Dessa svårigheter yppa sig vid bestämmandet af de grunder, på hvilka den progressiva beskattningen bör hvila, såsom skatteskalen, olika skattesatser för olika slag af inkomst och förmögenhet, den procent af inkomst och förmögenhet, hvartill skatten högst må uppgå, samt skattefrihet och lindring i skatt för viss inkomst och förmögenhet; och svårigheterna i detta afseende hafva sin grund icke blott i dessa frågors egen beskaffenhet, utan bero äfven på deras nära samband med hvarje enskild skattdragandes ekonomiska intressen. Det sätt, på hvilket nu nämnda spörsmål finna sitt afgörande, är nämligen af stor vikt för den enskilde samhällsmedlemmen, hvilkens inkomst eller förmögenhet genom en oriktigt afpassad progressiv skatt kan blifva obilligt beskattad, men äger en än större betydelse för samhället i dess

helhet. Ty förutsättningen för samhällets ekonomiska framåtskridande — och därmed i viss mån äfven dess utveckling i socialt och kulturellt hänseende — är onekligen, att inkomst och förmögenhet, såväl den större som den mindre, icke beskattas på ett sådant sätt, att nyttig samhällsverksamhet därigenom hämmas eller omöjliggöres. I främsta rummet är fara för handen, att landets näringar, dess handel och industri genom en ojämn eller för stark progression i beskattningen lida men och hållas tillbaka.

Under sådana förhållanden lär obestriddigen ett behörigt tillvaratagande af såväl den enskildes som samhällets välförstådda intresse fordra, att beslut i hithörande frågor ske under former, som i största möjliga mån bereda trygghet för en allsidig och mogen pröfning af desamma.

1866 års riksdagsordning stadgar såsom allmän regel, att för ävägbringande af ett Riksdagens beslut erfordras samstämmighet mellan båda kamrarne. Härifrån göres ett undantag för frågor, som angå statsreglering och bevillning samt riksbankens och riksgäldskontorets förvaltning. Dessa frågor skola, därest kamrarne fatta stridiga beslut, som ej varda sammanjämkade, afgöras genom gemensam votering, hvarom stadgas i § 69 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen. Det synes oss då naturligt vara att, sedan i beskattningssystemet införts den nya progressiva beskattningsprincipen, hvars riktiga tillämpning ur förut angifna synpunkter måste anses såsom en synnerligen grannlaga och viktig uppgift, grundlagens allmänna stadgande om kamrarnes samstämmighet för åstadkommande af ett Riksdagens beslut bör gälla i afseende å de grunder, efter hvilka den på denna princip fotade nya beskattningen skall utgå.

Härigenom skulle tydligen ingen inskränkning ske i de ursprungligen gällande bestämmelserna för den gemensamma voteringens tillämplighetsområde, utan man skulle endast förebygga, att stadgandet om gemensam votering komme att gälla äfven för sådana fall, som vid riksdagsordningens tillkomst icke varit förutsedda. Och härvid är därjämte att märka, att endast grunderna för, men ej beloppet af den enligt progressiva grunder utgående skatten enligt vår mening böra undandragas den gemensamma voteringen.

På grund af skatteförordningarnas betydelse för afvägandet af den enskilde medborgarens skyldigheter gentemot det allmänna och med afseende å det gällande skattesystemets djupt ingripande verkningar på samhällsutvecklingen i dess helhet, skulle man med allt fog kunna göra gällande den fordran, att fastställandet af de grunder,

enligt hvilka de direkta skatterna skola fördelas på de skattdragande, bör tillhöra den allmänna lagstiftningen lika väl som de lagar, hvilka finnas angifna i § 87 regeringsformen. En orättvis och obillig beskattning kan för den enskilde medföra lika kännbara rättskränknin- gar som oriktiga principer i den allmänna lagstiftningen; och skatteförord- ningar, som pålägga produktionen större bördor än den förmår bära och därigenom undergräfvá samhällets ekonomiska välstånd eller hindra dess förkofran i ekonomiskt afseende, innebära för samhället lika stora vådor som brister i den öfriga lagstiftningen.

Det bör ock i detta sammanhang erinras, att grunderna för den kommunala beskattningen bestämmas genom kommunallagarne, hvilka stiftas af Konung och Riksdag gemensamt och sálunda äro undandragna den gemensamma voteringen.

Om man emellertid hos oss på grund af hittills rådande upp- fattning i afseende å beskattningsrätten afstår från yrkandet, att all direkt beskattning skall bestämmas i samma ordning, som är gällande för allmän lag, såsom i de utländska författningarna, enligt hvad här nedan skall påvisas, i allmänhet är fallet, är det så mycket mera be- fogadt att uppställa den fordran, att fastställandet af förutnämnda grunder för den progressiva beskattningen skall kräfva båda kamrarnes godkännande.

De ordinarie skatterna, hvilka fastställas af Konung och Riksdag gemensamt, hafva under tiden från det nya representationsskickets an- tagande en efter annan blifvit upphäfvda och ersatta genom en väsent- ligen ökad bevillning. I riksstaten för innevarande år är den enda nu kvarstående ordinarie skatten, nämligen mantalspenningarna, upptagen till ett belopp af 780,000 kronor, under det att de ordinarie skatterna år 1868 uppgingo, inberäknadt rustning och rotering in natura, till 11,346,400 kronor. En jämförelse mellan inkomsterna år 1868 och år 1905 lämnar följande resultat:

<i>Skatter:</i>	År 1868.	År 1905.
Ordinarie inkomster	11,346,400: —	780,000: —
Bevillningar:		
tull- och stämpelmedel, brännvins- tillverkningskatt, hvitbetssocker- tillverkningsafgift, punsch- och maltskatt m. m.	26,000,000: —	102,850,000: —
inkomstskatt och bevillning af fast egendom och inkomst	2,792,300: —	19,600,000: —
	28,792,300: —	122,450,000: —
<i>Andra inkomster:</i>		
arrende-, post-, telegraf-, järnvägs- trafikmedel m. m.	3,375,000: —	46,745,000: —
Summa	43,513,700: —	169,975,000: —

Häraf framgår å ena sidan, att, då statsverkets totala inkomster år 1868 utgjorde 43,513,700 kronor, och däraf de ordinarie inkomsterna 11,346,400 kronor, sålunda fullt 25 procent, så hade totalinkomsten år 1905 ökats till 169,750,000 kronor, hvaraf ordinarie inkomster 780,000 kronor, eller något öfver $\frac{1}{2}$ procent af totalinkomsten; samt å andra sidan, att bevillningarna, som år 1868 utgjorde 28,792,300 kronor, år 1905 uppgingo till 122,450,000 kronor.

Den utveckling, som försiggått efter år 1868 utan att någon ändring i grundlagarne vidtagits, har haft till följd icke allenast, att en maktförskjutning ägt rum mellan Konung och Riksdag, i det Riksdagens makt i fråga om budgeten allt mer ökats, utan ock att den gemensamma voteringen fått en helt annan och större betydelse än som i 1866 års riksdagsordning afsågs. Med detta faktum för ögonen torde det för enhver stå klart, att den gemensamma omröstningens utsträckning öfver allt vidare fält lätteligen kan förrycka författningens karaktär och medföra betänkliga vådor för samhällets lugna utveckling. Äfven å den nu angifna statsrättsliga synpunkten synes böra skänkas ett noggsamt beaktande vid nu förevarande frågas bedömande.

Krafvet på ökade garantier beträffande beskattningsslagsstiftningen har sin närmaste anledning uti 1902 års förordning om inkomstskatt, men det är uppenbart, att det i lika mån gör sig gällande i fråga om all beskattning, som är anordnad progressivt eller med olika skattesatser för olika slag af inkomst, och att således jämväl grunderna för en på dylikt sätt anordnad förmögenhetsskatt böra vara undandragna de gemensamma voteringarna.

Men reformen bör enligt vår mening icke inskränka sig till de nyssnämnda skatteformerna. Det bör nämligen beaktas, att samma skäl, som påkalla undandragande af grunderna för inkomstskatt och förmögenhetsskatt från de gemensamma voteringarna, äfven gälla vissa bestämmelser, som reglera den allmänna bevillningen. Nu gällande bevillningsförordning innehåller visserligen, att beskattningen skall utgå efter proportionella grunder, men har därjämte bestämmelser om skattefrihet eller lindring i skatt för de lägsta inkomstbeloppen. Vid en inkomst- eller förmögenhetsskatt, där den proportionella skattskyldigheten är förenad med degressiv skatteskala, kunna emellertid bestämmelserna om degressionen göras sådana, att man frångår principen, att endast de obetydliga inkomstbeloppen erhålla lindring i skatten, och låter den proportionella skatten börja vid mycket höga inkomst- eller förmögenhetssiffror, under det att den degressiva skalan gäller från de lägsta beskattningsbara ända upp till högst betydliga belopp. Resultatet skulle

kunna blifva, att skatten komme att verka alldeles såsom en progressiv skatt med huru hög procent som helst för inkomst- eller skattebelopp, som öfverstiga någon viss storlek, bestämd efter majoritetens godtycke. Det måste därför anses nödvändigt, att båda kamrarnes samstämmighet erfordras för beslut rörande skattefrihet eller lindring i den enligt gällande bevillningsförordning utgående skatten för inkomst af kapital eller arbete.

Därest ej en grundlagsändring i det af oss i det föregående angifna syfte varder genomförd, torde icke kunna förnekas, att den makt, som ett politiskt parti kan erhålla att medelst den gemensamma voteringen genomdrifva sin vilja i beskattningsfrågor af förevarande beskaffenhet, lätteligen kan missbrukas till att tjäna ensidiga partiintressen. Sådana intressen kunna vara riktade på icke blott att åstadkomma en beskattning, som ojämt drabbar olika samhällsklasser, utan äfven att förskaffa ett parti en otillbörlig inverkan på afgörandet af andra ärenden. Och de hastiga omkastningar i en beskattning af denna art, hvilka genom en tillfällig öfvervikt vid gemensam votering lätteligen uppstå, kunna naturligen i och för sig medföra synnerligen ödesdigra följder. Om härvid invändes, att ett dylikt missbrukande icke är att befara, så kan däremot med allt fog framhållas, att det för svenska folkets representanter måste anses vara en bjudande plikt att, medan tid är, söka afskära till och med möjligheten, att missbruk i nu antydd riktning kunna äga rum.

Vi vilja i detta sammanhang lämna en kortfattad framställning angående inom vissa främmande länder gällande stadganden rörande beskattningsfrågors behandling inom representationen.

I England fattas alla beslut i finansiella frågor, såväl rörande inkomster som utgifter, i lagform. Både Konung och öfverhus måste således äfven i dessa frågor godkänna ett beslut af underhuset, för att det skall bli gällande. Regeringens budgetförslag behandlas först i underhuset och går därefter till öfverhuset, som har att oförändradt antaga eller förkasta de finansiella lagförslag, som från underhuset öfversändas dit.

Af de engelska statsinkomsterna äro omkring sex sjundedelar, således den ojämförligt större delen, fasta, det vill säga ordnade genom för obestämd framtid gifna lagar, hvilka således äga bestånd, till dess de ändras på behörigt sätt, alltså genom samstämmigt beslut af underhus, öfverhus och konung. Endast en sjundedel af statens inkomster bestämmes för ett år i sänder. Den lag, som hvarje år utfärdas angående dessa rörliga inkomster, kallas finance act. När förslaget till

denna finance act från underhuset kommer till öfverhuset, kan detta sistnämnda icke annat än antaga detsamma, enär ett förkastande skulle medföra, att den »rörliga» inkomsten under det ifrågavarande budgetåret icke finge upptagas, hvarigenom regeringen skulle sättas ur stånd att hålla statsmaskineriet i gång.

Förhållandet gestaltar sig annorlunda i afseende på de fasta statsinkomsterna. Om ett förslag från underhuset till ändring af en lag rörande någon af dem blefve förkastadt af öfverhuset, komme nämligen inkomsten att fortfarande uppbäras enligt de gamla reglerna.

I Belgien, hvars författning i många stycken tjänat till mönster för den danska, är stadgadt, att kamrarne hvarje år skola votera budgeten och att på den alla statens inkomster och utgifter skola uppföras. Men på samma gång bjuder den belgiska grundlagen också, att skatterna skola bestämmas årligen: de lagar, som reglera dem, förblifva icke i kraft mer än ett år, om de ej förnyas.

Genom denna anordning blir regeringen fullkomligt beroende af representationen. Hvarje lag rörande statsinkomster eller statsutgifter skall i första hand prövas och afgöras af representanternas kammare, men har senaten i olikhet med Englands öfverhus rätt att med ändringar antaga finansiella lagar, som från representanternas kammare öfversändas dit. Någon utväg att genom gemensam votering eller på annat sätt afgöra mellan kamrarne uppkomna meningsskiljaktigheter finns icke.

Enligt dansk författningsrätt skall för hvarje lagtima riksdag framläggas förslag till finanslag, upptagande samtliga statens inkomster och utgifter. Detta förslag behandlas först af folketinget, men landstinget äger oinskränkt rätt att föreslå de ändringar däri, som landstinget anser böra vidtagas. Skulle tingen äfven efter grundlagsstadgade sammanjämningsförsök icke kunna enas om finanslagen, kommer någon sådan icke till stånd; och har Konungen i dylika fall med användande af sin provisoriska lagstiftningsrätt utfärdat provisoriska finanslagar. Skatterna bestämmas genom särskilda lagar, stiftade af Konung och Riksdag, med lika rättsställning för båda tingen.

I Holland skola alla regeringsförslag af regeringen framläggas i Andra Kammaren. Sedan denna kammare i förändradt eller oförändradt skick antagit ett regeringens förslag, kommer det under behandling i Första Kammaren, och denna har då att »en bloc» antaga eller förkasta det. Så äfven i fråga om statens inkomster och utgifter. Hvarje år måste regeringen framlägga förslag till budget. I en särskild lag anvisas de inkomster, som äro afsedda till täckning af utgifterna. Men det är icke som i Belgien, att skatterna påläggas för ett år i sänder.

De äro tvärtom ordnade genom stående lagar. Dessa kunna icke ändras eller upphävas genom ensidigt beslut af någondera kammaren. Skulle den lag, hvarigenom inkomsterna anvisas till utgifterna, af ett eller annat skäl icke komma till stånd, eller skulle en inkomst däri icke vara upptagen, upphörde därför icke medborgarnes skattskyldighet eller regeringens rätt att uppbära skatterna, men de finge ej af regeringen användas till bestridande af utgifterna.

Den preussiska författningen föreskrifver, att alla statens inkomster och utgifter skola för hvarje år upptagas å budgeten, hvilken årligen bestämmes genom lag. Skatterna äro i allmänhet reglerade genom särskilda och för obestämd tid gifna lagar och få icke utkrävas, såvida de icke blifvit bekräftade genom budgetens antagande. Budgetförslaget såväl som öfriga finansiella lagförslag skola först föreläggas representanthuset, och det förra måste af herrehuset oförändradt antagas eller förkastas. Denna inskränkning i herrehusets befogenheter gäller emellertid icke i fråga om andra finansiella lagförslag, t. ex. skattelagar; komma de båda husen härvidlag icke öfverens, förblir allt vid det gamla.

Den franska budgeten antages hvarje år i form af lag, och innan den kommit till stånd, få hvarken skatter utkrävas eller utgifter göras. Skatterna ordnas vanligen genom speciallagar, men bemyndigandet att uppbära dem lämnas i regel genom budgetlagen. För finanslagars godkännande erfordras sammanstående beslut af båda kamrarna, men förslagen skola först behandlas af deputeradekammaren. Senaten äger rätt att föreslå ändringar i deputeradekammarens beslut, och dessa ändringsförslag blifva ofta af deputeradekammaren godkända.

I Österrike har man i väsentliga delar efterbildat den belgiska budgeträtten. Det österrikiska herrehuset intager dock en starkare ställning än den belgiska senaten. För undvikande af konflikter mellan de båda kamrarna finnes stadgadt, att, därest de icke kunna enas angående enstaka budgetposter, den mindre siffran skall blifva gällande.

I Italien åter äro kamrarna mera likställda. Visserligen skola finansiella lagförslag där först framläggas i deputeradekammaren, men senaten har rätt att göra hvilka ändringar däri som den kan finna lämpliga. Och skattelagarne äro ej årliga, utan äga bestånd, tills de genom samstående beslut af båda kamrarna samt Konungen förändras.

I Nordamerikas Förenta stater äro de båda kamrarna i det hela likställda med hänsyn till finansfrågor. Någon enhetlig budgets lag finnes icke, utan bestämmas såväl inkomsterna som utgifterna genom flera särskilda lagar. Författningen föreskrifver, att alla förslag till förhöjande af statsinkomsterna skola väckas i representanternas hus,

men att senaten kan föreslå eller medverka genom ändringar och tillägg såsom vid andra förslag. En praxis lika gammal som konstitutionen har emellertid gifvit representanternas hus rätt att först behandla äfven utgiftslagar. Den senaten i dessa frågor tillkommande ändringsrätten begagnas i stor utsträckning, och i verkligheten är det denna del af kongressen, som har det öfvervägande inflytandet i finansiella frågor.

Den tanke, som nu af oss framförts, är, såsom bekant, ingalunda ny. Vid behandlingen af Kungl. Maj:ts till 1902 års Riksdag aflåtna proposition angående inkomstskatt uttalade bevillningsutskottet den mening, att de viktigaste grunderna för denna skatt borde undandragas de gemensamma voteringarna inom Riksdagens bägge kamrar. Utskottets yttrande i denna del föranledde icke till något Riksdagens beslut, men Första Kammaren beslöt för sin del, att i Riksdagens skrifvelse till Kungl. Maj:t borde ingå följande uttalande:

»Till de af Riksdagen hittills gjorda erinringar rörande förslagets innehåll och skattens anordnande kan läggas ännu en anmärkning, som gäller förslagets konstitutionella form. Det är naturligt, att en inkomstskatt, hvilken efter skilda grunder och i olika hög grad beskattar olika inkomstarter, måste föranleda många och starka meningsstrider. Önskvärdt vore därför, att sagda grunder, äfvensom den därmed sammanhängande progressionsskalan, vunne större fasthet än den för afgörande af bevillningsfrågor stadgade ordning lämnar. Riksdagen vill alltså såsom sin mening uttala, att Kungl. Maj:t måtte förelägga en kommande Riksdag förslag till sådan ändring i regeringsformen och riksdagsordningen, att de allmänna grunderna för taxering af inkomst enligt en inkomstskatteförordning icke måtte kunna ändras i annan ordning än genom båda kamrarnes samstämmiga beslut, under det att Riksdagen förbehålles att inom de på sådant sätt angifna gränser, enligt de regler, som gälla för bevillningens reglerande, bestämma skattebelopp och lämna öfriga föreskrifter.»

Någon sådan ändring i grundlagen blef emellertid icke förelagd 1903 års Riksdag.

Vid nästlidna års riksdag väcktes därefter i Första Kammaren af herrar G. F. Östberg och Hugo Tamm en motion (n:o 54) i det af oss angifna syfte, hvilken utmynnade i ett förslag om antagande af vissa tilläggbestämmelser till § 71 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen. Denna motion blef af konstitutionsutskottet med några mindre väsentliga förändringar tillstyrkt. Utskottets förslag godkändes af Första Kammaren, men afslogs af Andra Kammaren med 133 röster emot 75. Herrar Östbergs och Tamms förslag upptogs därefter i nästan

oförändradt skick i en ny motion (n:o 60), afgifven vid samma riksdag af herr Chr. Lundeborg m. fl., hvilka därjämte hemställde, att Riksdagen måtte besluta att i samband med öfriga grundlagsändringar, som upp- toges i blifvande beslut rörande utsträckning af valrätten till Andra Kammaren, antaga det af dem framställda förslaget. Detta tillvann sig vid votering i Första Kammaren 67 af 143 afgifna röster, men kom icke under omröstning i Andra Kammaren.

Då äfven vid innevarande års riksdag åtskilliga förslag föreligga om utsträckning af den politiska valrätten till Riksdagens Andra Kam- mare, hafva vi ansett oss såsom en förutsättning för bifall till en röst- rättsform böra anknyta bestämmelser af den art, som ofvan angifvits.

Vi hafva därvid ledts af den tanken, att, om det måste i och för sig anses välbetäckt och för samhällets lugna utveckling nödvändigt att för beslut i ofvanberörda beskattningsfrågor påfordra samstämmighet mellan kamrarna, ett dylikt kraf med så mycket större bestämdhet gör sig gällande då Andra Kammaren, därest Kungl. Maj:ts eller annat därmed jämförligt förslag vinner Riksdagens bifall, otvifvelaktigt kommer att förete ett helt olika och vida mera radikalt skaplynne än nu. Och vi kunna ej finna annat, än att politisk klokhet bjuder att i samband med utsträckning af den politiska rösträtten vidtaga en sådan åtgärd, då efter rösträttsutvidgningens genomförande långt mindre utsikt före- finnes, att den af oss ifrågasatta grundlagsändringen framdeles skall kunna genomföras.

Emot vårt förslag läser den invändningen icke med fog kunna göras, att detsamma icke står i organiskt samband med rösträttsfrågan, utan utgör en sammankoppling af två för hvarandra främmande frågor. Väl ingå de här ifrågasatta stadgandena icke såsom ett led i rösträtts- bestämmelserna, men om det vid genomförande af en grundlagsreform befinnes, att densamma icke kan utan fara för samhället vidtagas, därest icke jämväl ändring af ett annat grundlagsbud sker, synes oss uppen- bart vara, att det samband förefinnes, som nödvändiggör båda reformernas samtida genomförande.

Ej heller kan det med skäl sägas, att det af oss framställda för- slaget är för sent väckt, och att det önskemål, vi eftersträfvat, uttryck- ligen borde hafva angifvits i den år 1902 aflåtna skrifvelse, hvari ett nytt rösträttsförslag af Kungl. Maj:t begärdes. Vid den debatt, som föregick nämnda skrifvelses aflåtande, gjordes nämligen inom Första Kammaren från flera håll så bestämda uttalanden i nu angifna riktning, att man med fog kunde vänta, att Kungl. Maj:t åt de sålunda framburna

synpunkterna skulle vid utredningen af rösträttsfrågan ägna vederbörligt beaktande. — Så har emellertid icke skett. Dessutom borde det icke väcka förundran, att man nu, sedan de vidtgående bestämmelser, som innehållas i Kungl. Maj:ts rösträttsförslag, blifvit kända, finner det än mer angeläget att vidtaga en grundlagsändring, som är ägnad att afvärja åtminstone vissa af de faror, hvilka genom ett antagande af Kungl. Maj:ts förslag i oförändradt skick kunna uppstå.

Då enligt Kungl. Maj:ts förslag till ändring i §§ 31, 49 och 53 regeringsformen och §§ 10, 25, 27, 28 och 29 riksdagsordningen en hufvudsaklig del af de valberättigade och i följd däraf antagligen äfven af ledamöterna i Riksdagens Andra Kammare skulle komma att utgöras af medborgare, som till staten erlägga ringa direkt skatt, och då vid genomförande af en sådan reform måste förutsättas möjligheten, att dessa ledamöter kunna bilda flertalet vid de gemensamma voteringarne, synes det vara en bjudande plikt för dem, som önska reformens framgång, att vidtaga sådana bestämmelser, att ensam beslutanderätt i berörda skattefrågor icke måtte läggas i händerna på dem, som alldeles icke eller blott i ringa grad deltaga i skatternas utgörande.

På grund af hvad sålunda anförts, få vi hemställa,

att Riksdagen måtte besluta att i samband med öfriga grundlagsändringar, som upptagas i blifvande beslut rörande utsträckning af valrätten till Riksdagens Andra Kammare, antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förändrade lydelse af nedannämnda grundlagsstadganden:

§ 71 regeringsformen.

På enahanda sätt förfares jämväl, där kamrarne sig icke förena om grunderna för någon bevillning, sättet för deras tillämpning, eller bevillningens fördelning till utgörande; dock att bägge kamrarnes sammanstående beslut erfordras ej mindre för meddelande af nya bestämmelser rörande skattefrihet eller lindring i skatten för viss inkomst eller förmögenhet, än äfven, när fråga är om bevillnings utgörande efter progressiv skala (eller med olika skattesatser för olika slag af inkomst eller förmögenhet), för fastställande eller ändring af bestämmelser rörande skatteskala, förhållandet mellan skattesatser för inkomst eller förmögenhet af olika slag samt den procent af inkomst eller förmögenhet, hvartill skatten högst må uppgå.

§ 65 riksdagsordningen.

När i fråga om statsutgifter eller bevillning, med det undantag, hvarom i regeringsformens 71 § förmäles, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och utgifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfrige sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den afägda sedeln ouppbruten genast förstöras.»

Förenämnda motion vann icke konstitutionsutskottets understöd, och som skäl härför anförde utskottet, att det »icke ansett lämpligt att med den nu ifrågasatta valrättsreformen förbinda andra spörsmål, än dem, som med densamma stå i oskiljaktigt samband».

Mot detta utskottets yttrande anförde hrr Lars Berg, Carl Nyström och friherre Rappe sin reservation så lydande: »Vi hafva visserligen i allt öfrigt instämt i utskottets yttrande och förslag, men tillika, på de af herr Lundeberg m. fl. i motionen n:o 32 anförda skäl, ansett, att utskottet i samband med öfriga angående utsträckning af valrätten till Riksdagens Andra Kammare framlagda förslag till ändringar i regeringsformen och riksdagsordningen bort föreslå ändring af § 71 regeringsformen och § 65 riksdagsordningen. Vi hafva nämligen icke kunnat finna, att dessa föreslagna ändringar i reglerna för de gemensamma voteringarna icke lämpligen böra såsom villkor förbindas med den ifrågavarande rösträttsutvidgningen, då å ena sidan behovet och nödvändigheten af en sådan begränsning af dessa voteringar från många håll framhållits och erkänts — icke minst kraftigt från statsrådsbanken under 1904 års rösträttsdebatt i Första Kammaren — och då å andra sidan vi icke kunna tänka oss någon annan möjlighet för genomförande af den försiktighetsåtgärd, som så allmänt anses vara af nöden, än att detta sker i samband med rösträttsreformen» och yrkade att utskottet bort hemställa om bifall till motionen. Densamma

tillvann sig vid votering i Första Kammaren 59 af 141 afgifna röster, men kom icke under omröstning i Andra Kammaren.

Då undertecknade anse det för en sund utveckling af landets näringslif vara af synnerlig vikt, att den i åberopade motion föreslagna grundlagsförändring vinner Riksdagens bifall, få vi, under hänvisning till i motionen anförda skäl, hemställa:

att Riksdagen måtte besluta att i samband med öfriga grundlagsändringar, som upptagas i blifvande beslut rörande utsträckningen af valrätten till Riksdagens Andra Kammare, antaga att hvila till vidare grundlagsenlig behandling följande förändrade lydelse af nedannämnda grundlagsstadganden:

§ 71 regeringsformen.

På enahanda sätt förfäres jämväl, där kamrarne sig icke förena om grunderna för någon bevillning, sättet för deras tillämpning, eller bevillingens fördelning till utgörande;

dock att bägge kamrarnes sammanstämmande beslut erfordras ej mindre för meddelande af nya bestämmelser rörande skattefrihet eller lindring i skatten för viss inkomst eller förmögenhet, än äfven, när fråga är om bevillnings utgörande efter progressiv skala (eller med olika skattesatser för olika slag af inkomst eller förmögenhet), för fastställande eller ändring af bestämmelser rörande skatteskala, förhållandet mellan skattesatser för inkomst eller förmögenhet af olika slag samt den procent af inkomst eller förmögenhet, hvartill skatten högst må uppgå.

§ 65 riksdagsordningen.

När, i fråga om statsutgifter eller bevillning, med det undantag, hvarom i regeringsformens 71 § förmäles, eller om reglementariska föreskrifter för riksbanken, dess inkomster och utgifter, eller om ansvarsfrihet för fullmäktige i riksbanken, eller om riksgäldskontorets styrelse och förvaltning, inkomster och ut-

gifter, kamrarne fatta stridiga beslut, som ej uppå vederbörligt utskotts förslag varda sammanjämkade, skola bägge kamrarne hvar för sig rösta om de olika beslut, hvori hvardera förut stannat; kommande den mening, som därvid erhåller de flesta ledamöters af båda kamrarne sammanräknade röster, att gälla såsom Riksdagens beslut. För att vid sådan omröstning förekomma lika antal röster, skall i Andra Kammaren afläggas och förseglas en sedel, hvilken, i händelse de öfrige sammanräknade rösterna utfalla lika, öppnas och afgör frågan. Är pluralitet redan vunnen, bör den aflagda sedeln ouppbruten genast förstöras.

Stockholm den 24 mars 1906.

<i>Chr. Lundeberg.</i>	<i>F. v. Essen.</i>	<i>Rob. Almström.</i>
<i>J. S. F. Stephens.</i>	<i>Rich. Åkerman.</i>	<i>P. Sörensson.</i>
<i>L. Grundberg.</i>	<i>Martin Nisser.</i>	<i>E. Fränckel.</i>
<i>K. Bohnstedt.</i>	<i>O. Nilsson.</i>	<i>Sv. Joh. Sandqvist.</i>
<i>J. M. Ekströmer.</i>	<i>Joh. Rylander.</i>	<i>Knut Tillberg.</i>
<i>P. Petersson.</i>	<i>James Kennedy.</i>	<i>G. E. Lewenhaupt.</i>
<i>Werner G. von Schwerin.</i>	<i>J. A. Lilliesköld.</i>	<i>P. O. Liedberg.</i>
<i>Edw. Bohnstedt.</i>	<i>P. J. Andersson.</i>	<i>C. J. Rappe.</i>
<i>G. H. Spens.</i>	<i>Hugo Hedenstierna.</i>	<i>W. Wrangel v. Brehmer.</i>
<i>John Bernström.</i>	<i>O. Herdin.</i>	<i>P. M. Carlberg.</i>